

[Tastesen.]

er naturligvis åbne over for, at der kan ske ændringer i udviklingen, der gør direkte forslag nødvendige.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling

vedtoges uden afstemning.

Formanden: Ønskes der udvalgsbehandling? (Ophold). Da det ikke er tilfældet, går forslaget til folketingsbeslutning direkte til anden (sidste) behandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om udmøntning af en skillemønt i anledning af kongens 25 års regeringsjubilæum.

(Lovforslaget (nr. 20) findes i tillæg A sp. 309, fremsættelsen i tidenden sp. 414).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Evald Kristensen: Det er jo efterhånden blevet en tradition at markere begivenheden inden for kongehuset ved at slå en særlig mønt. Og det forslag, som den ærede økonomi- og budgetminister har fremsat her, drejer sig om tilladelse til at lade udmønte en indenlandsk skillemønt, lydende på 10 kr. De 10 kr. kan dække fremstillingsprisen, men da mønten er en særlig erindringsmønt i anledning af kongens 25 års regeringsjubilæum, agter man at sætte købsprisen til 25 kr. Der bliver altså et overskud på 15 kr. pr. mønt, og det skal efter bemærkningerne til lovforslaget fordeles med 50 pct. til kongen, som frit kan disponere over dette beløb, mens økonomi- og budgetministeren får 700.000 kr., som han kan fordele til sociale og humanitære formål. Jeg er særlig glad for, at man netop har afsat et sådant beløb. For jeg ved, at når man kommer til den øvrige fordeling, hvor Vanførefonden og Dansk Røde Kors, som tidligere har fået deres andel af overskuddet, deler resten, vil man begynde at spørge, om der ikke kunne findes andre organisationer o. lign., som også udfører et socialt og humanitært arbejde, der skulle

med i puljen. Derfor er jeg glad ved, at økonomi- og budgetministeren i forvejen har afsat 700.000 kr. til dette arbejde. Både Vanførefonden og Dansk Røde Kors, som tidligere har fået deres andel af overskuddet, er begge organisationer, som har stærkt brug for støtte til deres arbejde.

Jeg vil med disse få bemærkninger gerne give lovforslaget mit partis anbefaling, og ikke mindst af hensyn til de humanitære formål, som overskuddet går til, vil jeg gerne anbefale, at man får et godt salg. Jeg skal ikke insistere på at kræve udvalgsarbejde.

Lowzow: Det her fremsatte lovforslag er en direkte fortsættelse af en 100-årig tradition, hvorved man fejrer og historisk skel-sætter begivenheder af stor betydning i kongehuset og i landets historie. Jeg synes, det er en værdig måde at fastlægge sådanne dage på, og det har en blivende værdi for de efterfølgende generationer.

Selve det her fremsatte lovforslag viser jo den fremadskridende inflation, idet man fra almindelige jubilæumstokroner er avanceret over femkroner op til jubilæumstikroner. Men i den foreliggende situation kan vi tilslutte os beløbet. Også fordelingen af de der-ved indkomne penge kan vi helt tilslutte os. Der er også tradition for, at kongehuset anvender den del, der tilfalder kongehuset, på en særdeles værdig måde.

Man må ved siden af det socialt og humanitært tiltalende i en sådan møntslåning også fremhæve, at det er til stor glæde og interesse for en hel masse samlere verden over og dermed med til at give Danmark en lille smule gratis reklame på verdensbasis.

Jeg skal for mit partis vedkommende love bistand til lovforslagets gennemførelse.

Kristen Østergaard: Venstre kan anbefale lovforslaget som helhed.

Gerda Nielsen: Jeg vil gerne på det radikale venstres vegne tilslutte mig og anbefale lovforslaget. Vi ønsker ikke noget udvalgsarbejde omkring forslaget.

Maigaard: Der er noget, der kan tale for en særlig indsats i forbindelse med kongens 25 års jubilæum. Det er nemlig første gang

[Maigaard.]

i landets historie, at en konge har en 25 års periode bag sig uden aktiv indblanding i det politiske liv og samfundsanliggender i øvrigt, og det kunne give anledning til et jubilæum, som i sin form var kongeligt, ordet taget i sin bredere betydning, noget med rødvin i residensstadens fontæner, øl af tønne og spidstegte okser.

Kongen er om nogen intimt forbundet med sit dynasti. Fejrer man kongen, kaster man glans over dynastiet, og mens man om kongen kan sige, at han har holdt sig fri af politik, kan man ikke sige det om prins Henrik, der ikke alene udtaler sig om politiske spørgsmål, men også vælger udpræget kontroversielle spørgsmål i sin offentlige fremtræden — spørgsmål, som for tiden deler det danske folk. Jeg tænker på prinsens udtalelse i Billed-Bladet nr. 42, hvor prinsen om fællesmarkedet siger:

„Det tilkommer ikke mig at sige det.....

Det er regeringens arbejde, men jeg tror, Danmark er på vej ind i fællesmarkedet, og set ud fra mit eget synspunkt betragter jeg det som et gode for Danmark.“

Mens der for tiden føres en debat om fællesmarkedsspørgsmålet her i landet, er udtalelser af denne art ikke i overensstemmelse selv med de minimumsforventninger, man må nære, når det drejer sig om medlemmer af den kongelige familie, og hermed træder den eneste grund, der kunne være til nogen jubel, i baggrunden.

Dette så meget mere, som formen, budgetministeren har valgt, dette med guldmønten, er undersåttelig og forherligende, gammeldags og utidssvarende som den institution, der skal fejres. Man kunne fremføre, at der var numismatiske grunde til udstedelsen, eller at den var motiveret i valutariske hensyn, idet man ønskede at få cold cash i statskassen ved at udstede en sådan mønt, ganske som lande som Østrig og Finland gør det. Men så kunne man rejse spørgsmålet, hvorfor det kun er kongelige begivenheder, der giver anledning til, at særlige mønter udmøntes.

Jeg tror, budgetministeren er enig med mig i, at der er grund til at slå en guldmønt den dag, det slås fast, at Danmark ikke kommer i fællesmarkedet, og jeg er overbevist om, at han ved denne anledning vil få mit partis fulde støtte hertil ...

Formanden: Man skal helst holde sig til dagsordenen.

Maigaard: Jeg påpeger også, at de veldædige midler, som kongen kan anvende efter forslaget, kunne anvendes sikrere og med større styring og demokratisk kontrol, hvis de blev brugt fra en anden vinkel. Endelig vil jeg godt pege på, at fordelingen af midlerne er diskutabel, hvorfor mit parti må bede om en udvalgsbehandling af spørgsmålet.

En del af pressen har haft sin spas med at meddele, at SF i de sidste måneder gang efter gang har været på sammenbruddets og sprængningens rand. Jeg kan meddele, at vi har det alt godt. De siddende republikanere, de stående republikanere og de høflige republikanere — altså de tre grupper, som partiet omfatter — holder i denne forbindelse sammen om at stemme republikansk.

Erhard Jakobsen: Min første bemærkning skal være, at det forekommer mig at være en helt ny praksis i et parlament, at man som begrundelse for eventuelt ikke at gå med til et lovforslag anfører, at en kongelig person har udtalt sig om et eller andet. Må jeg i den anledning sige, at det ville være mig særdeles forståeligt, hvis en og anden kongelig person en gang imellem kunne føle trang til at udtale sig, når man tænker på, hvad de forskellige medlemmer af kongehuset udsættes for dag ud og dag ind af modige borgere, herunder politikere, som udmærket godt ved, at ingen af dem kan svare. Derfor er det meget, meget nemt at rette nogle voldsomme angreb, som er ganske ufarlige.

Må jeg dernæst sige, at jeg er helt sikker på, at med dette forslag imødekommer vi et ønske i meget, meget vide kredse i befolkningen, som elsker alt det gammeldags, elsker alle de gamle traditioner, når bare de ved, at ingen af disse traditioner gør indgreb i de rettigheder, som det danske folkestyre har — og vi kan alle sammen være enige om, at det gør de jo ikke.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Jeg vil gerne takke de fleste af ordførerne for den tilslutning, de har givet til lovforslaget. Der er udtrykt ønske om ud-

[Økonomi- og budgetministeren.]

valgsbehandling, og jeg er naturligvis parat til, hvis man ønsker det, at komme i udvalget. Jeg går ud fra, at det ikke kan være meningen, at vi i udvalget skal behandle de forfatningsretlige problemer, som synes at være dukket op i denne forbindelse.

Må jeg blot til hr. Maigaard sige, for at der ikke skal dannes nogen myte, at der er ikke tale om en guldmønt; der er tale om en sølv mønt.

Formanden: Forinden vi går videre, skal jeg henstille, at man holder sig til udtalelser om det lovforslag, der foreligger.

Maigaard: Jeg skal takke budgetministeren for det velvillige tilsagn om udvalgsarbejde og gøre et par bemærkninger til hr. Erhard Jakobsen, som jo har gjort det til sit speciale — om end med dårlig ret — at tolke det, som han mener kommer fra folke dybet, som man sagde i gamle dage. Jeg skal gøre tre bemærkninger til ham.

Hr. Erhard Jakobsen taler om det folk, som elsker det gammeldags. Må jeg oveni på mit fags vegne sige, at vi er en hel del herinde, som sætter megen pris på det gammeldags, men som ved at skelne mellem det gammeldags og det forældede. Det skulle hr. Erhard Jakobsen lægge sig på sinde.

Hr. Erhard Jakobsen anker over, at det er en ny praksis, der indledes. Ja, det er det unægtelig, men mit parti ser det netop som sin opgave at skabe ny praksis og lave gamle og forældede former om.

Jeg kan i og for sig være enig med hr. Erhard Jakobsen i, at den kongelige familie udsættes for mange bemærkninger, som den ikke kan svare på, ikke har mulighed for at svare på. Jeg er sådan set enig i, at det er en meget vanskelig situation at sætte den i, men jeg håber, at hr. Erhard Jakobsen har bemærket, at mit parti aldrig har gjort brug af denne praksis. Det, der nu er tilfældet, er, at et medlem af den kongelige familie af egen drift har udtalt sig om et spørgsmål, som deler det danske folk. Det mener vi går ud over hans kompetence og retigheder. Jeg vil derfor gerne spørge statsministeren, om han mener, at det ligger inden for prins Henriks kompetence som tronfølgerens mand at udtale sig om politiske spørgsmål.

Formanden: Jeg henstiller stadig, at man indskrænker sine udtalelser i videst muligt omfang til det foreliggende lovforslag.

Statsministeren (J. O. Krag): I det omfang, prins Henrik holder sig til Billed-Bladet, vil mine bekymringer være begrænsede.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Jeg bemærkede mig hr. Maigaards bemærkning til hr. Erhard Jakobsen med den fine sondring imellem gammeldags og forældet, og jeg forstår, at hr. Maigaard ikke er imod det gammeldags, men vel imod det forældede. At slå en mønt ved sådan en lejlighed er gammeldags, men det bliver en ny mønt, så den kan ikke være forældet.

Derfor regner jeg med, at hr. Maigaard slutter med at stemme for lovforslaget.

(Kort bemærkning).

Maigaard: Til budgetministeren vil jeg sige, at jeg synes egentlig, det havde været mere i budgetministerens format, hvis han havde valgt den fremgangsmåde, Christian den Fjerde valgte ved sin kroning, nemlig at mønterne kastedes i grams for Københavns drenge. Det var et standpunkt, mit parti havde forstået, men denne forherligende form synes vi ikke er passende — egentlig heller ikke til budgetministerens ganske store skræv i bukserne.

Jeg forstår ikke statsministerens bemærkninger om Billed-Bladet. Det må dog være afgørende, at prinsen udtaler sig om politiske anliggender, oven i købet i et blad, som vel ikke kan siges at være helt illegalt i dette land.

Formanden: Jeg går ud fra, at bemærkningen til økonomi- og budgetministeren ikke var at betragte som en personlig bemærkning. Ellers vil jeg gerne påtale den.

Økonomi- og budgetministeren (Per Hækkerup): Jeg vil gerne sige tak for den deklARATION vedrørende SF's nye økonomiske politik, hr. Maigaard afgav om at kaste pengene i rendestenen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om Danmarks Statistik.

Lovforslaget (nr. 21) findes i tillæg A. sp. 289, fremsættelsen i tidenden sp. 415).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Erling Olsen: Mange folk og mange virksomheder bruger megen tid og mange kræfter på at udfylde spørgeskemaer fra Danmarks Statistik. Når vi udvider Danmarks Statistiks adgang til at forlange oplysninger, må vi derfor være sikre på, at det ekstra udbytte, samfundet får af disse nye oplysninger, kan stå mål med den ekstra byrde, der pålægges institutioner, virksomheder og enkeltpersoner.

Det er vanskeligt at måle dette ekstra udbytte, men vi kan kort sige, at formålet med at indsamle, bearbejde og offentliggøre oplysningerne er at skabe et bedre grundlag for de beslutninger, der skal træffes i dette høje ting, i den offentlige administration, i institutioner, virksomheder og af enkeltpersoner. Statistikken skal give et øjebliksbillede og en fornemmelse af udviklingslinjerne på områder, der skønnes væsentlige. I et samfund under udvikling vil nye områder til stadighed blive væsentlige. Dermed ændres karakteren af de oplysninger, Danmarks Statistik bør tilvejebringe, deraf behovet for en revision af loven om Danmarks Statistik.

Det foreliggende lovforslag må ses som udtryk for, at to nye områder er blevet væsentlige. Det ene er de såkaldte tjenstydende erhverv eller servicesektoren. Denne side af vores erhvervsliv tiltager sådan i betydning, at vi må vide noget mere om den.

Det andet område er kreditformidlingen, specielt pantebrevsmarkedet. I disse år har vi set et stærkt voksende pantebrevsmarked, men det har været meget svært at gennemskue. Man har dog kunnet ane, at der efter alt at dømme var tale om meget betydelige

mellemløbsavancer, som medførte, at låntagerne i mange tilfælde blev urimelig dårligt stillet, bl. a. fordi de ikke kunne overskue det marked, hvorpå de måtte afsette deres pantebreve.

Den betænkning om en statistisk belysning af pantebrevsmarkedet, der kom i juni, viste da også, at medens långiverne i gennemsnit får mellem 13 og 14 pct. af deres penge, må låntagerne betale mellem 18 og 19 pct. i effektiv rente. Differencen forsvinder i det, som med et pænt ord kaldes for omkostninger.

Betænkningen vakte en del opmærksomhed og førte bl. a. til, at et af vore største pengeinstitutter tog et forretningsmæssigt velbegrundet initiativ for at reducere mellemløbsavancen på pantebrevsmarkedet. Dette er ét eksempel på, at bare det at belyse området statistisk kan være et første skridt i retning af at sanere det; om det så er nok, er en anden sag, men den statistiske belysning i betænkningen bør følges op med en løbende belysning af pantebrevsmarkedet.

Denne belysning bør også iværksættes for at skabe et bedre grundlag for debatten om inflationens og valutaunderskuddets årsager. Det er blevet hævdet, at en af de væsentligste årsager til vore økonomiske vanskeligheder er den lette adgang til at indkassere inflationsgevinster gennem belåning af fast ejendom. Dette synspunkt er i et vist omfang blevet lagt til grund for den seneste ændring af realkreditlovgivningen, der strammede betingelserne for låntagning over obligationsmarkedet. Siden da er der konstateret en mærkbar vækst i udstedelsen af pantebreve, og de lettelser, man havde ventet på obligationsmarkedet, er ikke rigtig kommet. Det spørgsmål er da blevet rejst, om ikke realkreditforliget først har drevet en del af de traditionelle obligationssælgere over på pantebrevsmarkedet og dernæst har drevet en række af de traditionelle obligationskøbere over på pantebrevsmarkedet. Hvis dette er rigtigt, må det få en række politiske konsekvenser. Men om det er rigtigt, kan vi først få at vide, når vi har de statistiske oplysninger, som lovforslaget vil skaffe os.

Det er videre blevet hævdet, at ejerpantebrevene er blevet de danskes vej til pomp og pragt, mere specielt at de store køb af biler, både, sommerhuse og meget andet godt i